

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

การพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่ความเจริญนั้น มนุษย์ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาหรือก่อให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ถ้าปราศจากมนุษย์หรือพฤติกรรมของมนุษย์มีผลไปในทางลบ ไม่ว่าจะระบบหรือรูปแบบนั้นจะดีเพียงใด ก็ไม่อาจทำให้การพัฒนานั้นๆ บรรลุผลสำเร็จลงได้ (กองวิชาการและวางแผน สำนักงาน ป.ป.ส., 2533 : 6) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเยาวชนคือรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ เยาวชนที่มีการพัฒนาตามแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม ย่อมเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพในอนาคต อย่างไรก็ตามภายใต้สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน เยาวชนเหล่านี้ต้องเผชิญกับอบายมุขในรูปแบบต่างๆ เป็นจำนวนมาก และที่นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งคือ "ยาเสพติด" (ชนพัฒน หาพิพัฒน, 2539 : 1)

ปัญหายาเสพติดนับเป็นปัญหาสังคม ที่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มความรุนแรงและขยายตัวเพิ่มขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (กองวิชาการและวางแผน สำนักงาน ป.ป.ส., 2535 : 1) นอกจากนี้ปัญหายาเสพติดยังส่งผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรตลอดจนความมั่นคงอีกด้วย ประเทศชาติที่มีความมั่นคงจำเป็นต้องมีกำลังคนที่มีคุณภาพ ประชากรที่ติดยาเสพติดย่อมเป็นบุคคลที่ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ขาดแรงจูงใจในการประกอบกิจกรรมต่างๆ โอกาสที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าย่อมเป็นไปได้ยาก (สำเร็จ แยมโลภี, 2539 : 1) หากมองถึงสภาพปัจจุบันนี้ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหายาเสพติดอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาที่ทำให้ลายทุกสิ่งทุกอย่างทั้งต่อตัวผู้เสพและต่อสังคม หากผู้ติดยาเสพติดเป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา อาจกล่าวได้ว่าอนาคตในการศึกษาจะพังทลายลง หรือถ้าเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพการงานแล้ว การทำงานก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ ไม่มีความก้าวหน้า นอกจากนี้ปัญหา ยาเสพติดยังส่งผลกระทบต่อปัญหาต่างๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาสุขภาพอนามัย ปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ รวมทั้งปัญหาโรคเอดส์ ซึ่งผลจากการศึกษาของกองสารวัตรเเกเรียนในปี พ.ศ.2540 พบว่า ผู้ที่ติดโรคเอดส์ ส่วนมากเคยใช้สารเสพติดมาก่อน (ปัจฉิม พิศรสาธร, 2539 : 1)

จากการแพร่ระบาดของยาเสพติดนั้น รัฐบาลมิได้นิ่งนอนใจที่จะละเลยในการแก้ไขปัญหานี้ โดยได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ (อำไพ สวัสดิพงษ์, 2533 : 2) นอกจากนี้รัฐบาลยังมีนโยบายที่จะแก้ไขอย่างจริงจัง เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยเฉพาะในช่วงของแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ปี พ.ศ.2536 – 2540 สถิติความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี พบว่า ในปี พ.ศ.2536 มีจำนวนยาเสพติดทั้งประเทศ 86,603 คดี ในปี พ.ศ.2537 เพิ่มขึ้นเป็น 101,849 คดี ในปี พ.ศ.2538 เพิ่มขึ้นเป็น 185,546 คดี ตามลำดับ (อ้างถึงใน สำเร็จ แยมโสภี, 2539 : 1) ในปี พ.ศ.2538 มีคดียาเสพติดทั้งประเทศ 190,382 คดี นอกจากนี้จากข้อมูลที่ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษาบำบัดรักษาทั่วประเทศในปี พ.ศ.2537 – 2540 พบว่ามีจำนวน 100,000 คน จำนวนผู้ติดยาเสพติดรายใหม่โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 2,000 คน / เดือน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.), 2537) ในสภาวะการณ์ปัจจุบันปัญหา ยาเสพติดทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จากการสำรวจของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ในปี พ.ศ.2540 พบว่า จากสถิติจากการจับกุมผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดทั่วประเทศ มีจำนวน 60,546 คดี (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.), 2539)

ปัญหา ยาเสพติดมิได้เกิดแต่เฉพาะประชากรในวัยแรงงานเท่านั้น ปัญหานี้ยังเกิดขึ้นกับบุคคลในวัยเรียนด้วยเช่นกัน กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงที่เป็นศูนย์กลางในทุกๆ ด้าน สถานะเจริญรุ่งเรืองจึงอาจเป็นแหล่งมั่วสุมยาเสพติด นอกจากนี้กรุงเทพมหานครยังเป็นเมืองที่ประชาชนอพยพจากชนบทเข้ามาทำงานมากขึ้น ทำให้ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนเกินกว่าองค์กรของสังคมจะสามารถสร้างงานหรือให้บริการขั้นพื้นฐานได้อย่างเพียงพอจนก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น การขาดแคลนสาธารณูปโภค การว่างงาน การมีงานที่ไม่เหมาะสม การให้บริการทางการแพทย์ การศึกษาไม่เพียงพอ ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาบุคคลเร่ร่อน ปัญหาอาชญากรรม และปัญหา ยาเสพติด เป็นต้น (ปวีณา ศรีบุญรอด, 2539 : 3) โดยเฉพาะปัญหา ยาเสพติดได้ส่งผลกระทบต่อเยาวชนในสถานศึกษาอย่างมาก ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา มีแนวโน้มสูงขึ้น รวมทั้งชนิดของยาเสพติดก็มีความร้ายแรงเพิ่มขึ้นตามลำดับ จากสถิตินักเรียนนักศึกษา ที่เข้ารับการรักษา ยาเสพติดทั่วประเทศในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า ปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษามีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทุกปี จะเห็นได้จากช่วงปี พ.ศ.2535 – 2539 นักเรียนนักศึกษาเข้ารับการรักษา ยาเสพติดเพิ่มขึ้นทุกปีคือ 447 คน, 747 คน, 1,401 คน, 3,090 คน และ 4,261 คน ตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2538 : 1) จากสถิติการติดตามแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของฝ่ายสารเสพติด กองสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษา ในปีงบประมาณ พ.ศ.2540 พบว่า ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

และตอนปลาย จนถึงระดับอาชีวศึกษา ส่วนมากการเริ่มใช้สารเสพติดจะเริ่มจาก บุหรี่ กัญชา สารระเหย มอร์ฟิน จนถึงเฮโรอีน (กรมพลศึกษา, 2540) และในปัจจุบันนี้ยาเสพติดที่พบว่ามีนักเรียนนักศึกษาได้ใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ ยาบ้า สารระเหย เฮโรอีน จากการสำรวจข้อมูลนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า มีนักเรียนนักศึกษาในสังกัดทั้งหมด 10,978,144 คน ติดสารระเหย 20,309 คน สารมารถแยกเป็นเฮโรอีน 3,110 คน กัญชา 690 คน ยาบ้า 1,069 คน สารระเหย 1,442 คน เหล้าและบุหรี่ 16,878 คน (ทวีศักดิ์ เสนาณรงค์, สัมภาษณ์, 15 กรกฎาคม 2538)

ผลการศึกษาวิจัยของหลายหน่วยงาน พบว่า การใช้สารเสพติดและการใช้ยาในทางที่ผิดของนักเรียนนักศึกษา ยังคงเป็นปัญหาที่น่าวิตก เนื่องจากพบว่ามี การแพร่ระบาดของสารเสพติดในหมู่นักเรียนชายหญิงในทุกระดับชั้นของการศึกษา และเมื่อศึกษาถึงสาเหตุ พบว่าการใช้ยาเสพติด เนื่องจากอยากทดลองมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อนชวน ความไม่สบายใจ ความต้องการเอาอย่างเพื่อน และการมีเวลาว่างมาก (ปัจฉิม พิศรสาธร, 2539 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับสถิติการติดตามแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกองสารวัตรนักเรียน ในปีงบประมาณ 2539 พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เยาวชนใช้สารเสพติดคือ อยากลองและเพื่อนชักชวน (กรมพลศึกษา, 2539)

ปัจจุบันนี้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นปัญหาที่สำคัญมากในขณะนี้และการดำเนินการแก้ไขยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่อาศัยอยู่ในย่านชุมชนแออัด ซึ่งนับว่าเป็นแหล่งระบาดของยาเสพติดมากเป็นที่หนึ่ง จากผลการศึกษาของ รศ.ดร. โสภา ชูพิกุลชัย และคณะ (2540 : 30) ได้ทำการศึกษาการแพร่ระบาดของยาเสพติด พบว่า เด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติดในเขตกรุงเทพมหานคร มีแหล่งที่อยู่อาศัยในย่านชุมชนแออัด ร้อยละ 29.86 ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนเด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติดในชุมชนแออัด

ย่านที่อยู่อาศัยของเด็กและเยาวชน	สารเสพติดที่เด็กและเยาวชนใช้ในปัจจุบัน								รวม
	เหล้า	บุหรี่	เฮโรอีน	กัญชา	สาร ระเหย	หลายชนิด ในเวลา เดียวกัน	อื่นๆ	ต อ บ ห ล า ย อ ย่ า ง	
ใจกลางเมือง	0	6	2	2	3	8	1	3	25
	0.00	4.17	1.39	1.39	2.08	5.56	0.69	2.08	17.36
ชานเมือง	0	4	5	6	1	6	1	3	26
	0.00	2.78	3.47	4.17	0.69	4.17	0.69	2.08	18.06
ชุมชนแออัด	0	8	4	6	11	7	1	6	43
	0.00	5.58	2.78	4.17	7.64	4.86	0.69	4.17	29.86
แฟลต	0	1	2	0	0	2	0	3	8
	0.00	0.69	1.39	0.00	0.00	1.39	0.00	2.08	5.56
ห้องแถว	0	2	2	3	2	6	1	2	18
	0.00	1.39	1.39	2.08	1.39	4.70	0.69	1.39	12.50
หมู่บ้านจัดสรร	0	1	3	1	3	5	1	1	15
	0.00	0.69	2.08	0.69	2.08	3.47	0.69	0.69	10.42
อื่นๆ	2	3	0	1	0	2	1	0	9
	1.39	2.08	0.00	0.69	0.00	1.39	0.69	0.00	6.25
รวม	2	25	18	19	20	36	6	18	144
	1.35	17.36	12.50	13.19	13.89	25.00	4.17	12.50	100.00

P - Value = 0.025

หมายเหตุ : มี cell ที่มีความถี่ต่ำกว่า 5 อยู่ร้อยละ 85

ที่มา : รศ.ดร. โสภา ชูพิกุลชัย, "การศึกษาการแพร่ระบาดของสารเสพติดในเด็กและเยาวชนในชุมชนแออัด", 2533.

นอกจากนี้จากการวิเคราะห์แนวโน้มการใช้ยาเสพติดจากอัตราเข้ารับการบำบัดรักษารายใหม่ทุกๆ 6 เดือน ในช่วงปี พ.ศ.2537 - 2540 ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พบว่า ในปี พ.ศ.2540 แนวโน้มการใช้ยาและสารเสพติดในกลุ่มนักเรียน มีอัตราเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2537 ประมาณ 5 เท่า โดยในปี พ.ศ.2537 มีจำนวน 1,250 คน และในปี พ.ศ.2538 มีจำนวน 2,037 คน ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 45.52 (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.), 2540)

จะเห็นได้ว่าปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด มีแนวโน้มที่จะขยายตัวมากขึ้นในกลุ่มนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา และนักเรียนที่น่าวิตกมากที่สุดคือ นักเรียนที่อาศัย

อยู่ในย่านชุมชนแออัด เนื่องจากมีความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดเป็นอย่างมาก จากปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นประกอบกับข้อเท็จจริงต่างๆ ที่ศึกษาโดยตรงกับประเด็นต่างๆ ที่ต้องการจะศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียน ในย่านชุมชนแออัดคลองเตย ทั้งนี้ชุมชนแออัดก็เป็นชุมชนหนึ่งที่น่าทำการศึกษา นอกจากจะเป็นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจถึงโทษของยาเสพติดดังกล่าวแล้ว ยังเปรียบเสมือนการแสวงหาแนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวอีกด้วย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษา นักเรียนใน 3 ระดับชั้น คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่อยู่ในเขตชุมชนแออัดคลองเตย โดยโรงเรียนที่ได้เลือกทำการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา จำนวน 150 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียน
2. ทำให้ทราบระดับของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียน
3. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียน